

Magdalena Danek

Rozporządzenia w sprawie zwolnień grupowych a niespójność porządku prawnego RP z prawem wspólnotowym i postulat nowelizacji art. 8 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów z dnia 16 lutego 2007 r.

1. Wstęp

Integracja to łączenie poszczególnych jednostek w jedną całość dla spełnienia określonych celów. To proces złożony. Jednym z pierwszych poważnych kroków na rzecz ujednoczenia polityki gospodarczej części państw europejskich było podpisanie Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Gospodarczą, zwanego obecnie Traktatem ustanawiającym Wspólnotę Europejską (TWE), z dnia 25 marca 1957 r., będącego normatywną podstawą wprowadzenia Wspólnego Rynku na terytorium sygnatariuszy. Wedle TWE celem integracji gospodarczej państw członkowskich Unii Europejskiej jest zacieśnienie współpracy między nimi w ramach Unii Gospodarczej i Walutowej, co potwierdziły *par excellence* postanowienia Traktatu o Unii Europejskiej z dnia 7 lutego 1992 r. (Traktat z Maastricht). Jednym z podstawowych założeń Unii Gospodarczej i Walutowej jest harmonizacja polityki gospodarczej, w czym mieści się również harmonizacja uregulowań prawnych państw członkowskich. Do środków, za pomocą których realizowana jest idea Wspólnego Rynku, należy system regulacji nieznieszczonej konkurencji¹, w szczególności zakaz praktyk ograniczających konkurencję. Celem niniejszej pracy będzie wykazanie dysonansu na płaszczyźnie zastosowania przepisów unijnych i polskich w polskim

---

¹ Red. M. A. Dausen, *Handbuch des EG-Wirtschaftsrecht*, München 1997; das Antimonopolrecht, Kap.1 die Einführung.

orzecznictwie, jaki zaistniał w efekcie kolizji rozporządzeń Komisji Wspólnot Europejskich i rozporządzeń Rady Ministrów dotyczących wyłączeń grupowych spod wyżej określonego zakazu. W wyniku uznania tej sprzeczności w systemie za naruszającą pewność porządku prawnego, pragnę przedstawić tezę o konieczności nowelizacji polskiego ustawodawstwa celem ustanowienia wyłączności bezpośredniego zastosowania rozporządzeń Komisji WE w tejże materii.

2. Art. 81(3) TWE jako podstawa wyłączeń spod zakazu praktyk ograniczających konkurencję

Podstawowym elementem *acquis communautaire* w zakresie prawa ochrony konkurencji są postanowienia TWE². W ramach wspólnych reguł w dziedzinie konkurencji i zbliżenia ustawodawstw art. 81(1) TWE wprowadza zakaz porozumień między przedsiębiorcami, decyzji związków przedsiębiorstw i wszelkich praktyk uzgodnionych, które mogą wpływać na handel między państwami członkowskimi i których celem lub skutkiem jest zapobieżenie, ograniczenie lub zakłócenie konkurencji według wspólnego rynku³. Powyższe zachowania zgodnie z terminologią przyjętą w polskim ustawodawstwie nazywać będą praktykami ograniczającymi konkurencję.

Art. 81(3) TWE wprowadza możliwość wyłączenia nielegalności praktyk ograniczających konkurencję w razie koniunkcyjnego spełnienia określonych przesłanek pozytywnych oraz negatywnych dotyczących zachowań antykonkurencyjnych. Do przesłanek pozytywnych należą: przyczynianie się do polepszenia produkcji lub dystrybucji bądź postępu technicznego lub gospodarczego oraz zapewnienie użytkownikowi słusznej części zysku z tytułu porozumienia. Do przesłanek negatywnych, których niewystąpienie umożliwia skorzystanie z wyłączeń zalicza się: nakładanie na zainteresowane przedsiębiorstwa ograniczeń, które nie są niezbędne do osiągnięcia

---

² Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską z dnia 31 sierpnia 1992 (wersja skonsolidowana 1992, Dziennik Urzędowy C 224).

³ M. M. Dabbah, *EC and UK Competition Law Commentary, Cases and Materials*, Cambridge University Press, Cambridge 2004, chap.5 *Vertical agreements*, The Commissions methodology of analysis, I Article 81(1) p.154-155 oraz I. Hykawy, Wojtaszek, *Regulacja porozumień ograniczających konkurencję w Prawie Wspólnoty Europejskiej*, Przegląd Prawa Handlowego 11/1994, s.1 i nast.

celów, stanowiących przesłanki pozytywne oraz stwarzanie przedsiębiorcom sposobności wyeliminowania konkurencji na danym rynku asortymentowym⁴.

Przesłanki art. 81(3) stanowią tzw. regułę rozsądku (*rule of reason*)⁵, stosowaną ze względu na przekonanie, że niektóre praktyki pomimo naruszania reguł konkurencji, wywołują pozytywne dla rozwoju gospodarczego skutki i miara tych korzyści przewyższa rozmiar efektów niepożądanych wedle racjonalnej oceny bilansu ich następstw.

Na podstawie Rozporządzeń Rady nr 19/65⁶ oraz 2821/71⁷ Komisja WE została upoważniona do wydawania rozporządzeń wyłączających określone na podstawie art. 81(3) TWE kategorie porozumień spod zakazu wprowadzonego w art. 81(1) TWE⁸. Mowa tu o tzw. zwolnieniach grupowych.⁹ Od końca lat sześćdziesiątych, wraz z rosnącym doświadczeniem Komisji w zakresie oceny z punktu widzenia prawa konkurencji umów danego typu, wydawanych zostaje coraz więcej tego rodzaju regulacji.¹⁰ Uznaje się je za element gwarantujący pewność prawa w Unii Europejskiej.¹¹ Rozporządzenia grupowe mają charakter czasowy i expirują z mocy prawa po upływie okresu w nich wskazanego. Są zbudowane według ogólnego wzorca. Przedstawiał się on do połowy lat dziewięćdziesiątych ubiegłego stulecia następująco: szeroka preambuła poprzedzała przepisy właściwe z zakresem podmiotowym i katalogiem klauzul dozwolonych i zakazanych (tzw. czar-

---

⁴ T. Skoczny, *Zakaz porozumień ograniczających konkurencję*, Warszawa 1995, rozdz. o dogmatyczno-prawnej analizie art. 81 ust.1,3 Traktatu oraz V. Korah, *An Introductory Guide to EC Competition Law and Practise*, Oxford–Portland–Oregon 2004, chap.3 Analysis on Article 81(3), p. 83-89.

⁵ R. Whish, *Competition Law*, Oxford University Press 2005, chap. 4 Article 81(3), 1. The criteria for exemption under Article 81(3), p. 150-152. Podnieść jednak należy, że *rule of reason* jest instytucją prawa antymonopolowego USA, wobec czego uznanie jej istnienia na gruncie prawa europejskiego nie jest oczywiste i zależy od przyjęcia określonej konwencji terminologicznej.

⁶ Council Regulation (EEC) No19/65 of 2 March 1965 on the application of Article 81(3) (formerly Article 85(3)) of the EC Treaty to categories of agreements, decisions and concerted practices.

⁷ Council Regulation (EEC) No 2821/71 of 20 December 1971 on the application of Article 81(3) (formerly Article 85(3)) of the EC Treaty to categories of agreements, decisions and concerted practices.

⁸ T. Skoczny, *Prawo konkurencji Wspólnoty Europejskiej*, Warszawa 2002, s. 57-70

⁹ M. du Vall, J. Szwaja, *Reguły konkurencji a licencje patentowe i know-how*, Warszawa 1996, rozdz. *Reguły konkurencji a umowy licencyjne i umowy know-how w Unii Europejskiej*, s. 18 i nast.

¹⁰ W sprawie zwolnień grupowych patrz zwłaszcza: H.J. Bunte, H. Sauter, *EG-Gruppenfreistellungsverordnungen, Kommentar*, München 1988.

¹¹ M. du Vall, J. Szwaja, op.cit., s.21

ne i białe listy). Obecnie przyjęty model jest inny. Po pierwsze, wprowadzono wielkość udziału w rynku jako kryterium zastosowania rozporządzenia. Po drugie, zrezygnowano z katalogu klauzul dozwolonych (białych). Po trzecie, wprowadzono kategorię klauzul zakazanych: podstawowych (*hardcore restrictions*; których zaistnienie powoduje wyłączenie stosowania rozporządzenia do danego porozumienia) i wykluczonych (*excluded restrictions*; które przewidują wyłączenie zastosowania rozporządzenia do tej konkretnej klauzuli).

2.1. Paralelne unormowanie ustawy polskiej

Polski ustawodawca w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów z dnia 16 lutego 2007 r.¹² zawarł w art. 6 odpowiadające postanowieniom art. 81(1),(2) Traktatu przepisy¹³. Ustawa antymonopolowa nie definiuje wprost pojęcia porozumienia ograniczającego konkurencję, lecz tak jak TWE uznaje za jego konstytutywną cechę antykonkurencyjne cele lub skutki.¹⁴ Można przyjąć, że o ile dane zachowanie jest uznawane za antykonkurencyjne w świetle art. 81(1) TWE (zawierającego dodatkową przesłankę wywierania wpływu przez rozpatrywane zachowanie na handel między państwami członkowskimi), to jest ono także praktyką ograniczającą konkurencję w świetle ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów zawiera także przepis analogiczny do art. 81(3) TWE. Podmiotem uprawnionym na mocy art. 8 ust. 3 u.o.k.k. do wydawania rozporządzeń o zwolnieniach grupowych nie jest w Polsce Komisja, lecz Rada Ministrów. Istnieją więc dwa niezależne organy, jeden – ponadnarodowy, drugi – władzy krajowej, równocześnie posiadające kompetencję kształtowania sytuacji prawnej na terytorium RP w zakresie tego samego przedmiotu regulacji.

---

¹² Ustawa z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jednolity Dz.U. z 2007, Nr 50, poz. 331).

¹³ W sprawie interpretacji art.81(1),(2) Traktatu patrz zwłaszcza S. Gronowski, *Ustawa antymonopolowa. Komentarz*, Warszawa 1999 r., s.159.

¹⁴ W sprawie interpretacji art. 6 u.o.k.k. patrz zwłaszcza E. Modzelewska-Wąchal, *Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz*, Warszawa 2002, s.65-88.

3. Wyłączenia grupowe na podstawie TWE

Na mocy art. 83(2) lit. e TWE Rada Unii Europejskiej została upoważniona do ustalenia w drodze rozporządzenia relacji między regułami konkurencji zawartymi w Traktacie a wewnętrznym ustawodawstwem o zwalczaniu praktyk ograniczających konkurencję.¹⁵

Z rozporządzenia Rady Unii Europejskiej nr 1/2003 z dnia 16.12.2003 r. o zastosowaniu reguł konkurencji Artykułów 81 i 82 Traktatu, będącego aktem wykonawczym TWE i z członkostwa Polski w UE, wynika bezpośrednio zastosowanie przepisów wspólnotowych na terytorium Polski, jeżeli porozumienie ma wpływ na handel między państwami członkowskimi. Zgodnie z ogólnie przyjętą zasadą pierwszeństwa prawa wspólnotowego Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów podejmuje decyzje w sprawach praktyk antykonkurencyjnych w oparciu o art. 81 TWE.

3.1. Wyłączenia grupowe w ustawie polskiej

W świetle dążenia do harmonizacji prawa wspólnotowego z wewnętrznym porządkiem prawnym państw członkowskich, rozporządzenia polskie powinny materialnie powielać regulacje rozporządzeń europejskich i taka praktyka prawotwórcza faktycznie ma miejsce. Jednakże w wyniku tej właściwości, zmiany rozporządzeń europejskich powodują, że ma miejsce „zjawisko znikającego punktu”, tzn. zawsze występuje taka sytuacja, że w określonym czasie rozporządzenia europejskie są zmienione, a polskie są z nimi niespójne, ponieważ za swój punkt odniesienia miały uchylone nowym aktem prawa unijnego rozporządzenie WE.

4. Teza

Przyjmijmy założenie, że ekonomicznie i logicznie jest nieuzasadnione, żeby na tym samym obszarze te same zachowania (porozumienia) podlegały nietożsamej ocenie prawnej tylko z tego względu, że ich podstawą będzie rozporządzenie unijne lub polskie.

---

¹⁵ Red. M. A. Dausies, *Handbuch des EG-Wirtschaftsrecht*, [tłum. dzieła red. R. Skubisz, *Prawo gospodarcze Unii Europejskiej*], Warszawa 1999r., s. 653-655.

5. Studium przypadku – rozporządzenia w sprawie wyłączeń niektórych porozumień o transferze technologii spod zakazu praktyk ograniczających konkurencję

Dla dokładnego wyjaśnienia zjawiska tymczasowej niekoherencji systemu prawnego, przedstawię poniżej przypadek umów o transferze technologii, traktując je jako swoiste *case study*. Sposób regulacji współczesnych zwolnień grupowych wskazuje na wpływy szkoły harwardzkiej¹⁶ w polskiej doktrynie prawa konkurencji; a to ze względu na liberalizację porozumień i podejściu zorientowanym na ocenę ich skutków na rynku właściwym. Uznaje się, że pożądane jest zastosowanie wyłączenia zakazu porozumień ograniczających konkurencję w odniesieniu do niektórych umów o transferze technologii. Wynika z faktu, iż udzielanie licencji na korzystanie z technologii pozytywnie oddziałuje na konkurencyjność, a dzięki rozpowszechnianiu bardziej zaawansowanych rozwiązań technicznych prowadzi do poprawy efektywności ekonomicznej. Umożliwia bowiem licencjobiorcy zastosowanie innowacji w procesie produkcji, które zazwyczaj redukują jej koszt przy jednoczesnym podwyższeniu jakości wytwarzanych dóbr. Ponadto pozwalają licencjobiorcy prowadzić badania nad rozwijaniem nowych technologii.

Dlatego dnia 1 kwietnia 1996r. weszło w życie rozporządzenie (WE) nr 240/96¹⁷ w sprawie stosowania art. 85 ust. 3 (w następstwie nowelizacji mowa tu o obecnym art. 81(3)) Traktatu) do niektórych porozumień o transferze technologii przyjęte 31 stycznia 1996 r. przez Komisję Wspólnot Europejskich. Miało ono ekspirować 31 marca 2006 r. Jednakże w wyniku przychylniej reakcji na opublikowane przez Komisję w 2001 r. sprawozdanie dotyczące reformy w/w aktu prawnego rozpoczęto prace nad nowym rozporządzeniem.¹⁸ Za cel uznano uproszczenie ram regulacyjnych i ich stosowania. Uznano za właściwe odchodzenie od wyliczania klauzul

---

¹⁶ E. Modzelewska-Wąchal, *Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz*, Warszawa 2002, s.10.

¹⁷ Commission Regulation (EC) No 240/96 of 31 January 1996 on the application of Article 85 (3) of the Treaty to certain categories of technology transfer agreements – uchyliło ono wcześniejsze dwa rozporządzenia.

¹⁸ Commission Regulation (EC) No 772/2004 of 27 April 2004 on the application of Article 81(3) of the Treaty to categories of technology transfer agreements, Preamble .

podlegających wyłączeniu. Skłaniano się ku określaniu rodzajów porozumień spełniających przesłanki art. 81(1), które nie będą uznawane za nielegalne poniżej pewnego progu udziałów w rynku umawiających się stron oraz wyliczaniu klauzul abuzywnych. Dyferencjacja progów bagatelności miała być odzwierciedleniem różnorodności stopni szkodliwości dla konkurencji porozumień wertykalnych i horyzontalnych.

Równolegle z ukazaniem się krytycznego sprawozdania i pracami nad nową regulacją przez organy UE, w Polsce postępowały działania prawotwórcze w celu wdrożenia rozporządzenia Rady Ministrów, mającego aplikować postanowienia rozporządzenia (WE) z 1996 r.

Dnia 13 marca 2002 r. weszło w życie rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 30 lipca 2002 r. w sprawie wyłączenia niektórych porozumień dotyczących transferu technologii spod zakazu porozumień ograniczających konkurencję. Właściwą część przepisów stanowią w nim 3 rozdziały o tytułach: *Klauzule dozwolone*, *Klauzule niedozwolone* i *Dodatkowe Wyłączenia porozumień licencyjnych*. Regulacja ta jest więc materialnym „odbiciem” postanowień rozporządzenia (WE) nr 240/96, wraz z wszystkimi jego niedoskonałościami, w tym metodą wyliczania klauzul legalnych i zakazanych – powszechnie uznaną za nieadekwatną. Brak uwzględnienia zróżnicowanych progów bagatelności dla poziomych i pionowych rodzajów umów rekompensują tu postanowienia ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jakich nie zawiera art. 81 TWE; wysokość progów ustalona przez polskiego ustawodawcę jest jednakże odmienna od progów ustalonych w obecnych regulacjach europejskich.

Podczas gdy 1 maja 2004 r. weszło w życie rozporządzenie (WE) nr 772/2004 w sprawie stosowania art. 81(3). Traktatu do kategorii porozumień o transferze technologii z dnia 7 kwietnia 2004 r., mające wygasnąć 30 kwietnia 2014 r.¹⁹, w Polsce nadal obowiązuje rozporządzenie Rady Ministrów powielające unormowania Komisji WE, które wraz z wejściem w życie regulacji nr 772/2004 straciły moc. Tym samym mamy do czynienia

---

¹⁹ W sprawie interpretacji rozporządzenia (WE) nr 772/2004 patrz zwłaszcza red. C. Banasiński, M. Kępiński, B. Popowska, T. Rabska, *Aktualne problemy polskiego i europejskiego prawa konkurencji*, Warszawa 2006, R. Sikorski, *Zwolnienie grupowe umów transferu technologii w prawie wspólnotowym*, s. 91-108.

nia z równoległym obowiązywaniem dwóch odmiennych regulacji tej samej kwestii na obszarze RP. Rodzi to problem na poziomie praktyki organów kontroli co do właściwości rozporządzenia, na które powinny się powołać i dysonansu na tle powinności Polski jako członka UE do ujednoczenia swego systemu prawa wewnętrznego z prawem wspólnotowym. Przede wszystkim jednak konflikt dwóch znacznie różniących się aktów prawnych narusza pewność obrotu prawnego, co z ekonomicznego punktu widzenia może prowadzić do negatywnych skutków w wyniku zaniechania porozumień co do udzielania licencji na stosowanie technologii, ze względu na niepewność co do uznania ich legalności *ex post*, pomimo że umowy te są ekonomicznie korzystne dla gospodarki i rozwoju konkurencji.

6. Zjawisko „nakładania się” a zasada pierwszeństwa prawa wspólnotowego

Jurisprudencja jednoczącej się Europy uznawała za równouprawnione stosowanie europejskiego i wewnętrznego systemu prawa konkurencji, a pierwszeństwo miała mieć norma bardziej represyjna. Od tej praktyki, będącej odzwierciedleniem wyżej opisanego teorii dwóch barier (czyli dwóch restrykcyjnych systemów), zaczęto odchodzić na rzecz przyznania pierwszeństwa prawu wspólnotowemu, co potwierdziło orzecznictwo ETS, a czego ukoronowaniem było wydanie rozporządzenia Rady Unii Europejskiej nr 1/2003 z dn. 16.12. 2003 r. o zastosowaniu reguł konkurencji Artykułów 81 i 82 Traktatu. Problem pozostał jednak na tle materii rozporządzeń o zwolnieniach grupowych. Podzielam opinię dr Volkera Emmericha²⁰, iż zasada pierwszeństwa prawa wspólnotowego – wbrew powszechnym poglądom – obejmuje także rozporządzenia o zwolnieniach grupowych²¹. Jest to uzasadnione przez wzgląd na traktowanie rozporządzeń WE jako aktów podlegających bezpośredniemu zastosowaniu i odnoszących się do ustaleń traktatowych, znajdujących się w hierarchii źródeł prawa wyżej niż polskie ustawy, do których odnoszą się rozporządzenia Rady Ministrów. Aplikując niniejsze stanowisko doktrynalne do omawianego przypadku regulacji porozumień o transferze technologii, podstawą

---

²⁰ Red. M. A. Dausies, op.cit., rozdz. Prawo antymonopolowe, s. 653-655.

²¹ ETS 1969, 1 (13 i in.); „Komisja”, 4 Raport w sprawie konkurencji, s. 33.

decyzji administracyjnych Prezesa UOKiK powinno być obecnie wyłącznie rozporządzenie (WE) nr 772/2004.

Niemniej jednak, stosowanie tego typu rozwiązania nie jest wystarczające i należy uznać je za prowizoryczne, ponieważ nie niweluje ono problemu pojawiania się nieadekwatnych do regulacji prawa wspólnotowego rozporządzeń Rady Ministrów. Przez wzgląd na dotychczasową praktykę prawodawczą UE, można stwierdzić, że zmiany aktów prawnych w zakresie zwolnień grupowych dokonywane są z dużą, wzrastającą częstotliwością, a analiza wdrażania odpowiadających im zmian w systemie polskim potwierdza, iż polski ustawodawca „nie nadąża” za reformami prawa unijnego, co prowadzi do wyżej opisanych niespójności obu systemów normatywnych na terenie RP. Dynamika reform rozporządzeń w dziedzinie zwolnień grupowych będzie rosła w dobie internacjonalizacji handlu, coraz większego obrotu gospodarczego i związanych z nim porozumień, a w efekcie poszerzania się zakresu przedmiotowego prawa konkurencji i liczby podlegających mu podmiotów.

7. Wnioski i wynikające z nich uzasadnienie

Zgodnie z monistycznym²² pojmowaniem zasady pierwszeństwa prawa wspólnotowego przyjętym przez europejską wykładnię, ustawodawca polski jest nie tylko zobowiązany do uzgadniania polskiego prawa wewnętrznego z prawem Wspólnot Europejskich, ale wedle zasady bezpośredniego obowiązywania regulacji unijnych powinien on respektować przepisy prawa wspólnotowego, pozwalając na ich zastosowanie bez wydawania dalszego krajowego aktu prawnego. Rozporządzenia WE w sprawie wyłączeń grupowych, ze względu na swe bezpośrednie zastosowanie na terytorium RP, powinny być zatem jedynymi aktami prawnymi regulującymi ten zakres przedmiotowy, a nieuzasadnione jest w świetle powyższego rozumowania wydawanie rozporządzeń w odniesieniu do zwolnień grupowych przez Radę Ministrów w celu dostosowywania norm polskiego prawa wewnętrznego do przepisów unijnych. Potwierdzają to wykazane na podstawie *case study* wyłączeń nielegalności umów o transferze technologii koli-

---

²² R. Bierzanek, J. Symonides, *Prawo Międzynarodowe Publiczne*, Warszawa 2005, s. 26.

zje obowiązywania odmiennych przepisów w zakresie tej samej materii na obszarze RP.

Na mocy tej argumentacji za uzasadnioną uważam tezę, iż należy w ustawie polskiej wykreślić przepis o wydawaniu rozporządzeń przez Radę Ministrów tj. art. 8 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów z dnia 16 lutego 2007 r., a w to miejsce wprowadzić obowiązek odpowiedniego stosowania rozporządzeń WE.

8. Podsumowanie

Konkludując, poza niekwestionowaną logiczną przesłanką koherencji systemu dla zasadności zniesienia art. 8 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, nowelizacja ta wprowadzi znaczne uproszczenie proceduralne, z racji że polskie organy nie będą zobowiązane do podejmowania w zakresie wyłączeń grupowych dotyczących Wspólnego Rynku żadnych działań prawotwórczych w następstwie zmian w systemie prawa wspólnotowego. Pociąga to za sobą oczywiste korzyści ekonomiczne i otwiera drogę ku zachowaniu większej przejrzystości systemu przy poszanowaniu i aprecjacji norm unijnych.